

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ЕКОЛОГІЯ ДОНБАСУ: УРОКИ ІСТОРІЇ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

ПЕРША МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ЄГОРОВИЧА ФОН ГРАФФА

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

10–11 жовтня 2017 р.

ДонНУ імені Василя Стуса

м. Вінниця

2017

Редакційна колегія

Грицюк Р. Ф. – д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України, ректор ДонНУ імені Василя Стуса (голова)
 Устименко В. А. – директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України, заступник Голови Донецького регіонального наукового центру Національної академії правових наук України, член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
 Бобкова А. Г. – д-р юрид. наук, професор, декан юридичного факультету ДонНУ імені Василя Стуса
 Хаджинов І. В. – д-р екон. наук, професор, проректор з наукової роботи ДонНУ імені Василя Стуса (заступник голови)
 Шендрик О. М. – д-р хім. наук, декан хімічного факультету ДонНУ імені Василя Стуса
 Овчинникова Ю. Ю. – в.о. декана біологічного факультету, доцент кафедри зоології та екології ДонНУ імені Василя Стуса
 Моїсєв Ю. О. – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри господарського права ДонНУ імені Василя Стуса (відповідальний секретар)
 Засновник – Донецький національний університет імені Василя Стуса
 Співвидавці випуску збірника:
 Донецька обласна державна адміністрація
 Волноваська районна державна адміністрація
 Донецький обласний еколого-наатуралістичний центр
 Донецький еколого-наатуралістичний центр
 Великонадольський лісовий коледж.

Розрахований на наукових співробітників та спеціалістів.

Всі тези, представлені в даному збірнику були отримані редакційною колегією з 01 серпня по 01 жовтня 2017 року.

Посвідчення про реєстрацію УкрІНТЕІ № 485 від 20 липня 2017 року

Перша міжнародна науково-практична конференція «Екологія Донбасу: уроки історії та виклики сьогодення»; збірник тез доповідей Першої міжнародної науково-практичної конференції «Екологія Донбасу: уроки історії та виклики сьогодення», 10–11 жовтня 2017 р. / ДонНУ імені Василя Стуса; редколегія Ю. О. Моїсєва (відп. ред.) [та ін.]. – Вінниця: ТОВ «Мілан-ЛТД», 2017. – 206 с.

ISBN 978-966-924-680-6

В збірнику висвітлені на основі історичних та культурних набувань значення екологічної культури як основного фактору безпечної перспективи розвитку суспільства, здійснено пошук шляхів вирішення проблем екологічної безпеки та зниження екологічних ризиків в регіоні, обговорено майбутнє співпрацю представників державних органів, бізнесу, навчальних закладів, наукових установ в сфері підвищення рівня захисту природного середовища, зібраний практичний досвід та результати наукових досліджень.

УДК 502/504:477.6

ISBN 978-966-924-680-6

© ДонНУ імені Василя Стуса

ЗМІСТ / CONTENTS

Секція 1. Охорона та захист природного середовища, екологічна безпека, екологічний моніторинг	9
<i>Miskewits S. Applications of Ionizing radiation for technology and medicine</i>	9
<i>Іришнік В. О. Проблеми лісорозведення ДП «Великонадольське лісове господарство» в аспекті регіональної необхідності підтримання екологічної рівноваги</i>	10
<i>Величодська А. К., Третякова Д. М. Біоутилізація лігноцелюлозних відходів одиної промисловості за допомогою штавів їстівного гриба роду <i>Pleurotus</i></i>	14
<i>Іришнік В. О. Продукція та збереження біорізноманіття хвойних рослин в умовах екстенсивних посушливого степу Великонадольського лісу</i>	17
<i>Конюшнік А. Ф. Вплив військових дій в Україні на природне середовище та фітотемніальний ліс</i>	20
<i>Конюшнік А. Ф., Іришнік В. О. Екологічний стан ґрунтів Донбасу</i>	25
<i>Павлюк О. П., Киричак С. П. Адміністративно-правове регулювання державного контролю в сфері охорони й використання лісів в Україні</i>	28
<i>Ліщин Н. М., Курчак А. К. Дебильності біоіндикції водойм техногенно навантажених територій (Донецька область)</i>	32
<i>Ліщин Н. М., Ліщенко М. О. Екологічні наслідки розробок Юзівського родовища сніжного ґрунту (Донецька область)</i>	34
<i>Мирничак О. Ю., Гуляйцева Ж. О., Шульжук Б. В., Радіо С. В. Лабораторія хіміко-аналітичних досліджень і екологічного моніторингу стану водних об'єктів: проект утворення й перспективи діяльності</i>	37
<i>Мирничак Т. А., Антоньєв Ф. Ліси Донбасу потребують захисту</i>	39
<i>Іришнік В. О. Г. Стан рослин за умов хронічного забруднення повітря промислових підприємств степовою та лісостеповою зони України</i>	42
<i>Іришнік В. О. Проблеми екологічного стану Волноваського району</i>	45
<i>Іришнік В. О. Покращення ростових характеристик гриба <i>Flammulina Velutipes</i> (Fr.) Sing під дією лазерного опромінення</i>	49
<i>Іришнік В. О. Великонадольський ліс – знаменитий заказник в Донецькій області</i>	52
<i>Іришнік В. О. Екологічна безпека та сталий розвиток</i>	56

Секція 2. Регіональна екологічна політика: конфліктність, стратегія, тактика 59

Білоус О. Ю. Політика екологізації в сфері міжнародного регулювання праці.....	59
Краковська А. Є. Щодо принципів державної політики у сфері екологічного підприємництва.....	61

Секція 3. Екологічна освіта..... 65

Амелічева Л. П. Щодо зміни змісту суспільно-трудових відносин під впливом концепцій соціальної відповідальності та зеленого офісу.....	65
Ганзуля Н. Л. Набуття дітьми дошкільного віку екологічних компетенцій в умовах педагогічного процесу.....	68
Жидких М. П., Узун А. В. Реалізація основних завдань екологічної освіти під час проведення акцій у Донському еколого-натуралістичному центрі.....	71
Злидіна О. І., Шкурат О. В. Валеологічна освіта підлітків як засіб до мотивації формування екологічної культури.....	73
Клименко Т. В., Пономаренко Н. Г. Проект з екологічного виховання дітей старшого дошкільного віку «Потрібне з непотрібного».....	77
Кодберг Л. В. Захист здоров'я в умовах техногенної небезпеки.....	80
Колбасова С. О. Екологічні проекти гуртківців з озеленення території Донського ЕНЦ.....	84
Леценко А. І., Петренко І. І. Щодо питання про форми навчальної роботи з екології на прикладі шкільного лісництва.....	86
Леценко І. А. Формування екологічних компетентностей учнів засобами гурткової роботи.....	89
Лялюк Н. М. Корекція екологічної освіти в умовах сучасних викликів.....	92
Мирошук Н. В. Практична екологічна робота в ході проведення всеукраїнської природоохоронної акції «Годівничка».....	94
Моїсєєв Ю. О. Щодо питання екологізації вищої юридичної освіти як важливої складової фахової підготовки правників.....	96
Морозова Р. С. Формування базових компонентів «нової української школи» через науково-дослідницьку діяльність засобами інтеграції екології та природничих дисциплін.....	99
Некрасова А. В. Наскрізне екологічне виховання на уроках природничого циклу.....	102
Писаренко В. А. Науково-дослідницька робота школярів як формування інтелектуального потенціалу нації.....	105

Грубеко Т. В. Засоби та шляхи формування системи екологічної освіти в школі.....	108
Хвицька О. О. Агроекологічна оцінка сільськогосподарських земель у Донецькій області.....	111

Ходачок О. В. Форми та методи екологічної освіти під час проведення всеукраїнського конкурсу «Парки – легені міст і сіл».....	113
Шевчук Л. В. Трансформація екологічної освіти України в умовах світового дискурсу ...	115
Шульгіна В. О. Актуальні питання еколого-натуралістичної роботи у Донському еколого-натуралістичному центрі, як складової екологічного виховання дітей та учнівської молоді.....	118

Секція 4. Екологічне право 122

Басінов Д. С. Щодо господарсько-правової відповідальності за порушення у сфері поводження з відходами.....	122
Поповичук С. О. Правові засади моніторингу водних об'єктів на регіональному рівні.....	126
Мельничук І. Р. Щодо особливостей укладання суб'єктами господарювання договорів екологічного лізингу.....	129
Муртинюк О. В. Місце екологічних прав людини у системі конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.....	132
Поповичук С. О. Про визначення ознак платників екологічного податку.....	135
Шевчук Л. В. Місце право у системі джерел екологічного права України.....	138

Секція 5. Екологічна культура та філософія..... 141

Михайлова Т. В. Співвідношення правосвідомості в контексті екологічної культури.....	141
Поповичук С. О. Екологічна культура: теоретико-правові засади.....	143

Секція 6. Екологічний бізнес і сучасні інноваційні технології та екологічний менеджмент 147

Авдеева М. Р. Суб'єкти екологічного підприємництва та їх організаційно-правові форми.....	147
Варшавська К. А. Екологічний бізнес як фінансовий інструмент розвитку сучасних інноваційних технологій.....	150
Коваль І. Ф. Використання екологічних інновацій в контексті забезпечення екологічної безпеки.....	154

Шановні учасники та гості конференції!

Від імені колективу Донецького національного університету імені Василя Стуса хочу привітати Вас з початком роботи Першої міжнародної науково-практичної конференції «Екологія Донбасу: уроки історії та виклики сьогодення», яка присвячена пам'яті Віктора Єгоровича фон Граффа.

Незважаючи на те, що інфраструктура нашого університету тільки формується на гостинній вінницькій землі, ми вирішили відроджувати традицію проведення конференцій в тому числі і в Донецькій області.

Я широко сподіваюся, що з року в рік конференція розширятиме свою географію та проходилатиме все більш активно й цікаво. Звичайно, не без вашої допомоги, творчих ідей та енергії.

Попереду – нові цілі, головна з яких – входження України в число найбільш конкурентоспроможних країн світу з високими стандартами життя. Намовили, що цю ціль потребує консолідації зусиль та конструктивної взаємодії між урядом, бізнесом, наукою, громадським суспільством, регіональними органами влади, вироблення нових рішень, пропозицій, до співробітництва яких готові наш уряд та парламент.

Бажано всім учасникам конференції плідної роботи та присмного спілкування, результатом чого стануть новий досвід та відкриття нових обріїв співпраці!

Р. Ф. Гринюк

З повагою,
ректор Донецького національного
університету імені Василя Стуса,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Костенко Ю. О. Щодо державної підтримки в сфері «зеленої економіки».....	158
Щербатова Н. В. Система корпоративного екологічного управління.....	161

Секція 7. Екологічне краєзнавство.....	166
Кобель О. В. Стан та продуктивність дубових насаджень Великонадольського лісового масиву.....	166
Кузіна К. В. Техногенні катастрофи на Донбасі у 1960-70-ті рр.	170
Неледа І. О. Вплив екологічного становлення на ліс.....	173
Раків Ю. В. Стан популяції деяких, потребуючих охорони, видів рослин північно-західної частини Великоновосілківського району Донецької області.....	175

Круглий стіл «Екологічна безпека Придніпровсько-Донецького регіону: сучасний вимір та шляхи подолання екологічної загрози».....	179
--	------------

Гнибда О. А. Роль дослідницької діяльності юних натуралістів донецького обласного еколого-натуралістичного центру у збереженні біорозмаїття сходу України.....	179
Макогон Ю. В. Інновації в сфері енергетики в Україні.....	182
Пятигорець Н. С. Маркетинг інновацій та екологічний брендинг.....	197
Соломаха Н. Г., Коротківа Т. М. Роль та значення державного підприємства «Маріупольська лісова науково-дослідна станція» в охороні, захисті та екологічній безпеці довкілля Донецчини.....	199

невідчуваних, які виступають як вища соціальна цінність, що існують невід'ємно від особистості, життєдіяльності громадянина, незалежно від їх правового закріплення є безпосередньо діючими, перебувають під захистом держави та відповідають міжнародним стандартам у галузі прав людини [5, с. 57–58]. За твердженням О. Ф. Скакун, екологічні права – це можливості (свободи) користуватися природним середовищем як природним середовищем проживання. Екологічні права є спорідненими з правом на життя. Специфіка екологічних прав полягає у тому, що основою їх здійснення є об'єктивно існуюча екологічна система – навколишнє природне середовище. При цьому деякі екологічні права є природними правами, невід'ємними від життєдіяльності громадян, незалежно від їхнього правового закріплення. Такі права людини і громадянина реалізуються як об'єктивна необхідність і не потребують нормативно-правового оформлення [6, с. 182].

Таким чином, по-перше, у системі конституційних прав і свобод людини і громадянина чільне місце посідають екологічні права людини, що належать до основних (фундаментальних, природних) прав і свобод. Вони походять від природного права на життя і свободу, яке від народження має кожна людина. По-друге, за сферою життєдіяльності індивіда їх можна віднести до особистих (громадянських) прав.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Загальна теорія права : Підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. – К. : Вагет, 2015. – 392 с.
3. Конституційне право України / За ред. В. Ф. Погорілка. – К. : Наукова думка, 2002. – 732 с.
4. Совгиря О. В. Конституційно-процесуальне право України : навч. посіб. / О. В. Совгиря. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 536 с.
5. Екологічне право України [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / За ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. – Х. : Право, 2009. – 328 с.
6. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : Підручник / О. Ф. Скакун. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.

Петренко Г. О.
доцент кафедри теорії та історії держави і права та
адміністративного права ДонНУ
імені Василя Стуса, к. е. н., доцент, м. Вінниця, Україна

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ПЛАТНИКІВ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ

В сучасних умовах потенціал екологічного податку для розвитку та відновлення природоохоронної сфери в Україні формується крізь призму фінансового стимулювання процесів екологізації національної економіки. На сьогодні, екологічне оподаткування виступає одним із найважливіших елементів регулювання стану навколишнього природного середовища. Однак діюча система екологічного оподаткування в Україні є недостатньо ефективною, про що свідчать залежність обсягу надходжень екологічного податку насамперед від економічних циклів, відбувається зменшення витрат суб'єктів господарювання на інновації, що пов'язані з екологією, нерациональний розподіл сум екологічного податку [1]. Ефективність податкової політики у сфері охорони атмосферного повітря знаходиться на достатньо низькому рівні. Це свідчить про необхідність внесення низки коректив, які можуть позитивно вплинути на дієвість заходів податкового впливу, що неодмінно позначиться на рівні соціально-економічного розвитку в Україні» [2–13].

Досвід країн із розвинутою ринковою економікою перекоонує, що основною метою екологічних податків є не поповнення державного бюджету, а стимулювання платника до позитивного та відповідального ставлення до навколишнього середовища. Отримані при цьому кошти можуть спрямовуватися на стимулювання охорони навколишнього середовища споживачами, розроблення та впровадження безвідходних технологій, утилізацію відходів тощо [3–12].

Справляння екологічного податку регулюється Податковим кодексом України (далі – ПКУ) [4]. Так, п. 240.1 ст. 240 ПКУ визначено, що платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюється забруднення навколишнього середовища.

ПКУ запроваджено багатоступеневу систему визначення категорій платників екологічного податку (податкових агентів), на яких покладено обов'язок нараховувати та сплачувати податок тощо [5].

Для визначення суб'єкта господарювання щодо приналежності до потенційного платника податку (або неплатника), який має усвоєму розпорядженні чи користуванні або власності джерела забруднення (стаціонарні, пересувні, спеціально відведені місця чи об'єкти), можна виділити наступні ознаки.

По-перше, це наявність у суб'єкта факту викиду, скиду забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів, утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені), зокрема відпуск електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій), тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк, згідно зі ст. 242 ПКУ. По-друге, слід враховувати необхідність віднесення джерела забруднення (віднесення відповідного виду забруднюючої речовини, що утворюється внаслідок діяльності суб'єктів господарювання) під категорії, встановлені екологічним законодавством.

Наступною ознакою є здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферу пересувними джерелами забруднення у разі використання палива відповідними категоріями платників податку, а також його придбання у пунктах реалізації.

Таким чином, за відсутністю фактично здійснених викидів, скидів, розміщення відходів тощо, об'єкта оподаткування екологічним податком не виникає, відповідно й не виникає податковий обов'язок щодо сплати екологічного податку, тобто суб'єкт не може визнаватись платником такого податку, й у нього не виникає обов'язку з подання декларацій з екологічного податку або ж заяв про відсутність об'єкта оподаткування.

Для подальшого скорочення забруднення навколишнього середовища необхідно, за прикладом країн ЄС, впровадження таких умов справляння екологічних податків, які б стимулювали суб'єктів господарювання до зниження забруднення навколишнього середовища та максимального забезпечення дотримання екологічних стандартів на всіх стадіях діяльності природокористувачів.

Література:

1. Найденко О.С. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення. / О.С. Найденко // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 627–633.
2. Тищенко О.М. Дослідження ефективності податкової політики у сфері охорони атмосферного повітря / О.М. Тищенко, С.В. Антоненко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2012. – № 1(12). – С. 155–161.
3. Сербрянський Д.М. Європейський досвід запровадження та функціонування системи екологічного оподаткування: уроки для України / Д.М. Сербрянський, Ю.В. Ющенко // Вісник податкової служби України. – 2009. – № 41. – С. 41–45.
4. Податковий кодекс України Закон України від 2 грудня 10 р. № 2755 // Голос України. – 2010. – № 229-230.
5. Бочарова С., Горохов В. Екологічний податок. / С. Бочарова, В. Горохов // Вісник. [Офіційно про податки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnik.com.ua/uk/issue/84>

Наукове видання

**ЕКОЛОГІЯ ДОНБАСУ: УРОКИ ІСТОРІЇ ТА
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

**Перша міжнародна науково-практична конференція
присвячена пам'яті Віктора Єгоровича фон Графа**

Збірник тез доповідей

Підписано до друку 15.12.2017.

Формат 60х84/16. Папір офсетний.

Друк цифровий.

Умов. друк. арк. 6,5. Обл.-видавн. арк. 5,98.

Наклад 100 прим. Зам. № 8029.

Віддруковано з оригіналів замовника.

ФОП Корзун Д.Ю.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.

Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000

(096) 97-30-934, (093) 89-13-852

e-mail: info@tvorg.com.ua

<http://www.tvorg.com.ua>

Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД».

Свідчення про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серії ДК № 4299 від 11.04.2012 р.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.

Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000

(096) 97-30-934, (093) 89-13-852

e-mail: info@tvorg.com.ua

<http://www.tvorg.com.ua>